

Meldprotocol¹ kindermishandeling en huiselijk geweld

Inleiding

Tot op heden geldt voor mediators evenmin als voor andere beroepsgroepen een wettelijke verplichting om kindermishandeling of huiselijk geweld te melden. Ook vallen mediators niet onder de Wet verplichte meldcode, welke wet voor vele beroepsgroepen een verplichting in het leven roept om in elk geval een meldcode op te stellen.

Verdedigbaar is niettemin, dat melding van onze bevindingen of vermoedens in bepaalde situaties geboden is, hetzij op grond van een morele verplichting hetzij uit overwegingen van professioneel handelen en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zie ook het Internationaal Verdrag Rechten Kind (IVKR), dat weliswaar geen rechtstreekse werking lijkt te hebben maar wel de norm neerzet dat we een zorgplicht hebben ten opzichte van kinderen.

Sinds 1 januari 2015 hebben we in elk geval wel een wettelijk récht om te melden: op deze dag werden de nieuwe WMO en de Jeugdwet van kracht. Beide wetten bevatten een bepaling die doorbreking van ons beroepsgeheim mogelijk maakt. Zie in dit verband artikel 5.2.6 van de WMO en artikel 12c lid 3 van de Jeugdwet waarin het volgende staat:

Derden die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van hun ambt of beroep tot geheimhouding zijn verplicht, kunnen zonder toestemming van degene die het betreft aan een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling desgevraagd of uit eigen beweging inlichtingen verstrekken waarover zij beroepshalve beschikken, indien dit noodzakelijk kan worden geacht om een situatie van huiselijk geweld of kindermishandeling (voor definitie verwijzen we naar bijlage 1) te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken.

In dit verband wijzen we ook op het bepaalde in artikel 7.6² van het Mediationreglement voor de MfN-registermediator, dat doorbreking van ons beroepsgeheim in bepaalde gevallen mogelijk maakt en last but not least op het bepaalde in (de toelichting op) artikel 1 van de Gedragsregels voor de MfN-registermediator:

1. Beroepsethiek en integriteit

De mediator gedraagt zich zoals van een behoorlijk Mediator mag worden verwacht.

Toelichting:

Deze gedragsregel is de basis voor het optreden van de mediator en de kapstok voor alle overige gedragsregels, die daarvan een uitwerking zijn. Integriteit is een kernwaarde voor de mediator. Van de mediator mag worden verwacht dat hij zijn professionele code en de algemene sociale en

¹ De Mediatorsfederatie Nederland heeft het Meldprotocol kindermishandeling en huiselijk geweld overgenomen van de mfam, de Nederlandse vereniging voor familiemediators: www.mfam.nu.

² Artikel 7.6 van het Mediationreglement voor de MfN-registermediator zegt het volgende:

Het bepaalde in de artikelen 7.1 t/m 7.5 geldt niet in het geval van:

- a. Informatie omtrent strafrechtelijke gedragingen waarvoor een wettelijke meldplicht dan wel een wettelijk meldrecht bestaat
- b. Informatie omtrent de dreiging van een misdrijf

ethische normen en waarden naleeft en handhaaft, ook bij druk van buitenaf om hiervan af te wijken. De mediator treedt tenminste op als een redelijk bekwaam en redelijk handelend mediator.

Niettemin is het voor een mediator een grote stap melding te doen en kunnen er ethische dilemma's zijn. Het is om deze reden dat het bestuur van de Mediatorsfederatie Nederland onder dankzegging voor het vele werk, het protocol van de mfam heeft overgenomen als gedragsrichtlijn voor de registermediators.

Doel:

1. onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen
2. sterker staan in een eventuele klachtenprocedure, doordat we kunnen wijzen op zorgvuldige naleving van een protocol dat in de beroepsgroep een breed draagvlak heeft

Stappenplan meldprotocol

- Stap 1: in kaart brengen van signalen die op huiselijk geweld/kindermishandeling lijken te wijzen
- Stap 2: overleggen met een collega of vertrouwenspersoon van de NMV/MfN. Eventueel raadplegen van Veilig thuis, voorheen het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG), of een deskundige op het gebied van letselduiding
- Stap 3: gesprek met de betrokkene(n)
- Stap 4: (opnieuw) wegen van de signalen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis raadplegen.
- Stap 5: beslissen of u al dan niet gaat melden of schriftelijk met partijen afspreekt dat zij zelf hulp gaan organiseren

Toelichting op het stappenplan:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.
- Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.
- Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Diagnoses kunnen een cliënt blijven achtervolgen.
- Er kunnen, in verband met de omstandigheden waarin een mediationpartij verkeert, zorgen zijn over de kinderen van partijen. Een mediator kan niet altijd uitspraak doen over de feitelijke situatie waarin de kinderen zich bevinden omdat hij/zij niet altijd contact met hen heeft of anderszins onvoldoende op de hoogte is. Niettemin brengt de

mediator, als de toestand van zijn volwassen cliënt daar aanleiding toe geeft, deze oudersignalen in kaart en zet hij/zij de stappen van het protocol.

- Bij ernstige dreiging van geweld kan, zo mogelijk na overleg met een functionaris van 'Veilig Thuis', de politie worden ingeschakeld.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van een functionaris van 'Veilig Thuis'

- Bespreek de signalen met een deskundige collega en/of met de NMV-vertouwenspersoon. Vraag zo nodig advies aan een functionaris van 'Veilig Thuis'.
- Er kan, op basis van anonieme cliëntgegevens, advies ingewonnen worden bij de functionaris van 'Veilig Thuis'.
- Heeft de mediator onvoldoende kennis van het geweld in kwestie, zoals eer gerelateerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking, vraag dan altijd advies aan een functionaris van 'Veilig Thuis'. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen.
- Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het cliëntdossier.

NB: Extern overleg met beroepskrachten van andere instellingen over de signalen is als regel alleen mogelijk met toestemming van mediationpartijen.

Stap 3: Gesprek met partij(en)

- Bespreek de signalen met partij(en).
Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met partijen, raadpleeg dan een deskundige collega en/of een functionaris van 'Veilig Thuis'.

Tips voor het voeren van het gesprek met partij(en):

- leg partij(en) het doel uit van het gesprek
- beschrijf uw zorgen en signalen op basis van feiten en waarnemingen en vermijd onmiddellijke interpretaties en oordelen
- nodig partij(en) uit om een reactie hierop te geven
- kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en vraag advies aan een functionaris van 'Veilig Thuis'

- Taxeer op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de partijen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.
- Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) de functionaris van 'Veilig Thuis'. Deze biedt ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en kan adviseren over vervolgstappen.

Stap 5: Beslissen: hulp adviseren of melden

Er zijn drie mogelijkheden:

1. hulp adviseren/schriftelijk afspreken dat hulp wordt gezocht

2. melden
3. niets doen (ook dat kan later worden getoetst!)

1 Hulp adviseren

Wanneer de familiemediator op basis van de afweging in stap 4 meent dat partij of gezinsleden op dit moment voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling zijn beschermd, kan hij/zij evengoed zorgen hebben. Adviseer dan inschakelen wenselijke hulp en leg een partijafpraak daarover vast.

- Doe alsnog een melding bij 'Veilig Thuis' als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet is gestopt, zich alsnog verwezenlijkt/ opnieuw begint.

2 Melden en bespreken met de partijen

Kunt u partijen, of de kinderen van partijen, niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij een bevoegd functionaris van 'Veilig Thuis'
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef het duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is
- overleg bij uw melding met een functionaris van 'Veilig Thuis' wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om partijen dan wel hun kinderen tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen

Bespreek uw melding vooraf met partijen:

- leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is; vraag partijen uitdrukkelijk om een reactie
- in geval van bezwaren van partijen, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren
- is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om door het doen van een melding partijen of gezinsleden te beschermen tegen het (mogelijke) geweld of de (mogelijke) kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het (mogelijke) geweld en de noodzaak om partijen of gezinsleden door het doen van een melding daartegen te beschermen
- doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van partijen of een gezinslid de doorslag moet geven

Van contacten met partijen over de melding kunt u alleen afzien:

- als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van partijen, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt daardoor het contact met u zal verbreken en dit gegeven voor u zwaarder weegt (moet u later mogelijk kunnen verantwoorden)

Dossier

Alle genomen stappen en alle overwegingen die meegenomen zijn in de besluitvorming om wel of niet te gaan melden dienen zo feitelijk mogelijk in het dossier van de mediationpartijen te worden opgenomen.

Aandachtspunten voor de mediator

- In principe zet de mediator de stappen in de volgorde van de richtlijnen van het protocol, al zullen sommige stappen een aantal keren worden gezet. Zo kan bijvoorbeeld meermalen advies worden gevraagd aan een functionaris van 'Veilig Thuis' en is het ook voorstelbaar dat er meer gesprekken met mediationpartijen worden gevoerd over de signalen. In een uitzonderlijk geval is het denkbaar dat er stappen moeten worden overgeslagen, in verband met de veiligheid van de cliënt, van de familiemediator, of die van anderen. Te denken valt aan crisissituaties waarin onmiddellijk moet worden ingegrepen.
- Bij alle stappen is van belang dat deze zo feitelijk mogelijk schriftelijk vastgelegd worden. Bij juridische toetsing of er door de mediator adequaat is gehandeld, is het dossier het uitgangspunt.

NB Kan uw melding vertrouwelijk blijven? Lees hierover artikel 12 e en volgende van de Jeugdwet. Dit ligt nog niet zo simpel, maar het is mogelijk met een aantal mitsen en maren.

Bijlage 1: Definities kindermishandeling en huiselijk geweld

Onder huiselijk geweld wordt verstaan:

Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, met inbegrip van ouderenmishandeling, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang, (ander) eer gerelateerd geweld en een bedreiging van de ontwikkeling van een kind als gevolg van een vechtscheiding. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-)partners gezinsleden, familieleden en huisvrienden.

Onder kindermishandeling wordt verstaan:

Iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, met inbegrip van huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking, (ander) eer gerelateerd geweld en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten.